

Voor u uitgestippeld...

Beschermt de steun van klasgenoten en docenten adolescenten tegen gevolgen van Adverse Childhood Experiences?

Gelezen door Maarten Remmers en Liza Toemen

Steun van klasgenoten en docenten heeft een positief effect op emotionele problemen of gedragsproblemen. Jongeren die Adverse Childhood Experiences (ACEs) hebben meegemaakt hebben een groter risico op emotionele problemen of gedragsproblemen, maar steun beschermt deze jongeren niet meer dan andere jongeren.

◉ **STIP: wat lezen wij?**

We lezen het artikel *Does Schoolmate and Teacher Support Buffer against the Effect of Adverse Childhood Experiences on Emotional and Behavioral Problems?* geschreven door Rebicova en collega's. Er komen minder emotionele en gedragsproblemen voor bij jongeren die veel steun van docenten en klasgenoten ondervinden. Rebicova en collega's onderzochten dit verband en gingen na of de steun van klasgenoten en leraren op school de negatieve invloed van *Adverse Childhood Experiences* (ACEs) op emotionele en gedragsproblemen verandert.

Hoe gingen de onderzoekers te werk en wat vonden ze?

Voor dit onderzoek werden data uit een eerdere studie gebruikt. Via 140 scholen werd een representatieve groep adolescenten uit Slowakije geselecteerd. 62% van de vragenlijsten was compleet ingevuld. Incomplete vragenlijsten werden niet meegenomen in de analyse. Jongens en adolescenten uit minder welvarende gezinnen hadden de vragenlijst minder vaak volledig ingevuld. Gegevens van 5220/8405 jongeren van 11 tot 15 jaar werden meegenomen in de analyses. De volgende gegevens werden anoniem verzameld.

1. Emotionele en gedragsproblemen werden gemeten via de Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ). Hierbij werd een verhoogde totaalscore gebruikt als indicatie van emotionele of gedragsproblemen.
2. ACEs werden uitgevraagd door uit te vragen of de jongere een aantal gebeurtenissen heeft meegemaakt. De gebeurtenissen waren het overlijden van een broer of zus, een ouder of een dierbare, het zelf doormaken van een langdurige of ernstige ziekte, problematisch alcohol- of drugsgebruik van een ouder, ernstige conflicten of fysieke gevechten tussen ouders, scheiding van ouders, scheiding van je ouders door werk in het buitenland, verhuizen en naar een andere school gaan.
3. Steun van schoolgenoten werd gemeten door voor drie stellingen te beantwoorden in welke mate de jongere het ermee eens was (op een schaal van 1 tot 5).
4. Steun van docenten werd gemeten door voor drie stellingen te beantwoorden in welke mate de jongere het ermee eens was.
5. De Family Affluence Scale (FAS III) werd gebruikt als maat voor sociaaleconomische status. Hierbij werden verschillende kenmerken van welvaart uitgevraagd zoals het bezit van een auto, het aantal computers in het huishouden, het aantal badkamers, het bezit

van een vaatwasser, en hoe vaak het gezin op vakantie ging in het afgelopen jaar. De analyses werden naast gender en leeftijd ook gecorrigeerd voor deze maat.

Van de jongeren had 10% had een verhoogde SDQ score. 38,7% van de deelnemers had meer dan 3 ACEs meegemaakt, 46% had 1-2 ACEs meegemaakt, en 15,3% had geen ACEs meegemaakt. Logistische regressie-analyse leidde tot drie conclusies: ten eerste dat emotionele en gedragsproblemen meer voorkwamen bij 3 of meer ACEs. Ten tweede dat emotionele en gedragsproblemen minder voorkwamen bij jongeren die zich gesteund voelden door klasgenoten of docenten. En tenslotte dat de invloed van ACEs op emotionele en gedragsproblemen *niet* verandert bij jongeren die zich gesteund voelen door klasgenoten of docenten.

Wat is van belang voor de interpretatie van de resultaten?

De onderzoekers geven drie mogelijke verklaringen waarom steun van klasgenoten of docenten geen sterker positief effect heeft op jongeren die ACEs hebben meegemaakt.

1. Mogelijk krijgen jongeren een ander soort steun aangeboden dan waaraan ze behoefte hebben.
2. De juiste steun werd op het juiste moment geboden, maar (bijvoorbeeld) doordat ACEs zo overweldigend kunnen zijn, lukt het jongeren niet goed om de steun te gebruiken.
3. Er is geen bufferend effect bij adolescenten. Kanttekening hierbij is dat het onderzoek huidige emotionele problemen, gedragsproblemen en steun meet, en ACEs uit het verleden meet. Mogelijk was de steun niet aanwezig op het moment dat de jongere de ACEs meemaakte en de steun het meest nodig had.

◉ **STIP: wat kan de JGZ hiermee volgens de Stippel-Brigade?**

Professionals in de JGZ kunnen tijdens hun werk in gesprek komen met jongeren met emotionele problemen of gedragsproblemen en jongeren die ACEs hebben meegemaakt. Maar ook met betrokken klasgenoten, docenten of ondersteuningscoördinatoren op scholen.

Bij emotionele problemen en gedragsproblemen kan het zinvol zijn om (onder andere) de behoefte aan sociale steun te exploreren en daarop in te zetten. De JGZ kan hierin voor een individuele jongere een rol in spelen, maar ook een school adviseren wanneer emotionele en gedragsproblemen meer op collectief niveau voorkomen.

De positieve invloed van steun van klasgenoten en docenten is bij jongeren die ACEs hebben meegemaakt niet groter dan bij jongeren die geen of minder ACEs hebben meegemaakt, maar de positieve invloed is er wel. Het is wel belangrijk om te realiseren dat jongeren die meer ACEs hebben meegemaakt ook meer risico op emotionele problemen en gedragsproblemen lopen.

Alhoewel geen uitkomst van het onderzoek, vinden we een discussiepunt uit het artikel ook hier het noemen waard. De onderzoekers beschrijven het bieden van de juiste steun als een belangrijk aandachtspunt. De aangeboden steun moet aansluiten bij de ondersteuningsbehoefte van de jongere. Volgens de onderzoekers is dat vaak niet zo. Hierbij maken de onderzoekers onderscheid tussen bijvoorbeeld emotionele, instrumentele of informatieve steun. Wanneer een jongere bijvoorbeeld behoefte heeft aan emotionele steun, zal hij minder gebaat zijn bij het geven van informatie of praktische ondersteuning. De ondersteuningsvraag van jongeren die ACEs hebben meegemaakt zou anders kunnen zijn dan van jongeren zonder ervaring met ACEs. De JGZ kan een rol spelen om te verhelderen welke soort steun een jongere nodig heeft, en kan hierover in gesprek gaan met jongeren en hun netwerken.

◉ **STIP: ook nog wetenswaardig...**

- In het Nederlands worden ACEs vaak negatieve jeugdervaringen genoemd.
- Het NCJ heeft in samenwerking met Maastricht University een [literatuurstudie](#) gedaan naar Early Life Stress.
- Voor ACEs werden in dit onderzoek diverse gebeurtenissen uitgevraagd. Vaak wordt onderzoek gedaan naar een aantal veelgebruikte ACEs (de ACE score). In dit onderzoek werden andere en een groter aantal ervaringen uitgevraagd. Sommige ingrijpende ervaringen uit de ACE score (zoals seksueel misbruik en verwaarlozing) zijn niet uitgevraagd. Het is goed mogelijk dat de gebruikte ervaringen wel een goed beeld geven van de mate van tegenslag die een jongere heeft meegemaakt en dat de gebruikte maat goed bruikbaar is om het verband tussen negatieve ervaringen in de jeugd en emotionele en gedragsproblemen te onderzoeken. Het aantal gevonden ACEs kan echter niet direct worden vergeleken met de ACE score die men meestal in wetenschappelijk onderzoek tegenkomt.

◉ **STIP: verantwoording**

Titel: Does Schoolmate and Teacher Support Buffer against the Effect of Adverse Childhood Experiences on Emotional and Behavioral Problems?

Auteurs: ML Rebicova, ZD Veselska, D Husarova, AM Geckova, DEMC Jansen, JP van Dijk, SA Reijneveld.

DOI: 10.3390/ijerph182413009

#Psychosociaal, #SDQ, #ACEs